

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара
Економічний факультет
Кафедра економіки та управління підприємством

ФОРМУВАННЯ БІЗНЕС-МОДЕЛІ
ПІДПРИЄМСТВА

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
підготовки бакалаврів
напряму 6.030504 «Економіка підприємства»
спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Дніпро
2017 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Кучеренко Сергій Костянтинович, кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та управління підприємством.

Обговорено та схвалено науково-методичною комісією за напрямом
підготовки «Економіка підприємства», спеціальністю «Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність»

«25» квітня 2017 року, протокол № 8

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Формування бізнес-моделі підприємства» складена відповідно до варіативної компоненти Освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства», що затверджена Вченою радою Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара (протокол № 13 від 30.05.2013 р.), та Освітньо-професійної програми за першим (бакалаврським) рівнем спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», що затверджена Вченою радою Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара (протокол № 12 від 26.04.2017 р.).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є закономірності функціонування і розвитку підприємства в ринкових умовах.

Міждисциплінарні зв'язки: Дисципліна «Формування бізнес-моделі підприємства» досліджує загальні закономірності організації господарської діяльності підприємства шляхом формування її бізнес-моделей. Теоретичною та методологічною базою вивчення дисципліни «Формування бізнес-моделі підприємства» є дисципліни гуманітарної, природничо-наукової та загальноєкономічної підготовки, а також дисципліни професійної та практичної підготовки, у т. ч. «Економіка підприємства», «Менеджмент», «Організація виробництва», «Основи підприємницької діяльності» тощо.

Програма навчальної дисципліни «Формування бізнес-моделі підприємства» складається з таких змістових модулів:

1. Теоретико-концептуальні основи бізнес-моделювання;
2. Технологія бізнес-моделювання.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Формування бізнес-моделі підприємства» є надання знань щодо підвищення ефективності ресурсних технологій бізнесу на основі розробки методів моделювання і обґрунтування нормалізованих параметрів виробничих систем.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Формування бізнес-моделі підприємства» є вивчення ресурсних технологій, усвідомлення методологічних і методичних основ організації функцій бізнесу; набуття вмінь розробки системи, що забезпечує взаємодію технології ресурсних систем у рамках управління виробничими системами.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:
знати:

сучасну кадрову політику, відтворення і використання основних фондів, формування і визначення ефективності інвестицій, розвиток підприємства на базі науково-технічного і організаційного прогресу, планування його діяльності, конкурентоспроможність продукції та підприємства, ефективність

його діяльності в умовах ринкової економіки.

вміти:

визначати головні показники економічної діяльності підприємства.

«Формування бізнес-моделі підприємства» як навчальна дисципліна формує систему знань студентів щодо ключових понять організації і моделювання усіх сфер діяльності підприємств.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться:

6.030504 Економіка підприємства – 108 годин (90 годин для прискореної форми навчання) / 3 кредити ECTS;

076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність – 120 годин / 4 кредити ECTS.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ БІЗНЕС-МОДЕЛЮВАННЯ

Тема 1. Сутнісна характеристика, функції та механізм розробки бізнес-моделі підприємства

Сучасна концепція формування бізнес-моделі компанії. Розвиток поглядів і підходів на процес стратегічного управління компанією. Еволюція концепції формування бізнес-моделі підприємства, етапи її розвитку. Конкурентні переваги компанії. Визначення, функції та механізм формування бізнес-моделі підприємства. Походження поняття «бізнес-модель». Використання концепції бізнес-моделювання. Основні підходи до формування бізнес-моделі компанії. Механізм формування бізнес-моделі компанії за А. Сливоцьким. Механізм формування бізнес-моделі компанії за В. Котельниковим. Механізм формування бізнес-моделі компанії за підходом ДКК «Альт».

Тема 2. Пріоритети споживачів як базовий елемент бізнес-моделі компанії

Економічне трактування категорії «пріоритети споживачів». Сучасна маркетингова концепція «комплексного рішення». Основні мотиви вибору лояльних до компанії покупців. Особливості формування пріоритетів споживачів. Система прийняття рішень споживачами. Вплив пріоритетів споживачів на зміну попиту. Реалізація «каскаду» пріоритетів споживачів у бізнес-моделі компанії. Основні функції відділу досліджень і розробок.

Тема 3. Ресурсна теорія у системі бізнес-моделювання

Стратегічні ресурси бізнес-моделі компанії: сутність, елементи та їх взаємодія. Поняття ресурсних систем. Середовище економічних ресурсних систем. Структура ресурсної системи. Роль інтелектуального капіталу у формуванні бізнес-моделі компанії. Інформаційна система. Фінансова система. Матеріальна система. Трудова система. Корпоративна система.

Визначення та види ресурсних ефектів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ТЕХНОЛОГІЯ БІЗНЕС-МОДЕЛЮВАННЯ

Тема 4. Визначення ключових компетенцій компанії

Поняття та види компетенцій. Концепція забезпечення унікальності компанії. Особливості ключових компетенцій. Модель «дерева» компетенцій компанії. Формування компетенцій на прикладі компанії «Хонда». Взаємозв'язок ключових компетенцій та елементів інтелектуального капіталу. Формування компетенцій компанії в умовах динамічного середовища.

Тема 5. Діагностика бізнес-портфеля компанії

Загальна характеристика елементів бізнес-портфеля компанії. «Стратегічні зони господарювання» та «стратегічні одиниці бізнесу». Стратегічний господарський підрозділ. Основні етапи аналізу портфеля бізнесів компанії. Вибір рівнів в компанії. Фіксація одиниць аналізу. Визначення параметрів аналізу портфеля бізнесів. Збір та аналіз даних за напрямками. Вибір методик портфельного аналізу. Визначення параметрів елементів оптимального бізнес-портфеля. Сучасні матричні методики портфельного аналізу. Методи групування об'єктів стратегічного аналізу (дискримінантний і кластерний аналіз).

Тема 6. Система бізнес-процесів компанії

Загальна характеристика і класифікація бізнес-процесів. Система управління бізнесом. Основні елементи системи управління бізнесом за процесами. Мета впровадження процесного управління. Спрощена схема бізнес-процесу. Атрибути бізнес-процесів. Модель ланцюга створення вартості. Моделювання бізнес-процесів. Функціонально-вартісний аналіз. Реінжиніринг (удосконалення) бізнес-процесів.

Тема 7. Управління життєвим циклом бізнес-моделі: формування, розвиток і трансформація

Життєвий цикл бізнес-моделі підприємства. Характеристика етапів руху капіталу. Трансформація бізнес-моделі компанії. Центри продуктового і фінансового управління. Технологія параметричного управління бізнес-процесами виробничих систем. Технологія потокового програмування. Технологія потокового планування. Технологія потокового розвитку. Індикативна система управління. Експертна технологія управління.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

3.1. Базова література:

1. Барроу К., Барроу П., Браун Р. Бізнес-план: Практ. посібник.: Пер. з 3-го англ. вид. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2001. – 285 с.

2. Гетало В.П., Гончаров Г.О., Колісник А.В. Бізнес-планування: Навч. посібник. – К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2008. – 240 с.
3. Дебелак Д. Бизнес-модели: принципы создания процветающей организации. – М.: Издательский дом «Гребенников», 2009. – 256 с.
4. Котельников В.Ю. Теп 3: Новые бизнес-модели для новой эпохи быстрых перемен, движимых инновациями. – М.: Эксмо, 2007. – 96 с.
5. Кузин Б.И., Юрьев В.Н., Шахдинаров Г.М. Методы и модели управления фирмой. – СПб: Питер, 2001. – 432 с.
6. Падерін І.Д., Сорока К.О. Бізнес-планування: навчально-методичний посібник. — Дніпропетровськ, ДДФА, 2006. — 62 с.
7. Петрашко Л. П. Корпоративна відповідальність: крос-культурні моделі та бізнес-практики: монографія / Л. П. Петрашко. – К.: КНЕУ, 2013. – 342 с.
8. Ридинг Клайв Стратегическое бизнес-планирование: Динамическая система повышения эффективности и обеспечения конкурентного преимущества Пер. с англ.; Под ред. И.А. Войтюк. – Днепропетровск: Баланс Бизнес Букс, 2005. – 384 с.
9. Сливоцький А. Дж. Зона прибутку. Стратегічна бізнес-модель як запорука завтрашніх прибутків / Адріан Дж. Сливоцький, Девід Дж. Моррісон за участю Боба Андельмана; [пер. з англ. Р. Скакун]. – Львів: Вид-во Укр. католиц. ун-ту, 2016. – 431 с.
10. Тарасюк Г.М. Бізнес-план: розробка, обґрунтування та аналіз: Навч. посібник. – К.: Каравела, 2008. – 280 с.
11. Черноус Г. О. Проактивне управління соціально-економічними системами на основі інтелектуального аналізу даних. Методологія і моделі: монографія / Г. О. Черноус. – К.: Київ. ун-т, 2014. – 351 с.
12. «Я навчу тебе, як це робити...» управління з питань розвитку підприємництва та регуляторної політики. – Дніпропетровськ, ВКК «Баланс-Клуб», 2005. – 138 с.

3.2. Додаткова література:

1. Андрусенко С. І. Моделювання бізнес-процесів підприємства автосервісу: монографія / С. І. Андрусенко, О. С. Бугайчук. – К.: Кафедра, 2014. – 325 с.
2. Бізнес-моделювання й управління потоками робіт і документообігом в економічних системах: монографія / [В. С. Пономаренко та ін.; за заг. ред. Пономаренка В. С.]. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2010. – 270 с.
3. Близнюк С.В. Маркетинг в Україні: проблеми становлення та розвитку. – К.: ІВЦ „Видавництво „Політехніка””, 2003. – 384 с.
4. Бойчик І.М. Економіка підприємства. Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2002. – 480с.
5. Варналій З.С. Основи підприємництва: Навч. посіб. – К.: Знання-Прес, 2002. – 239с.
6. Інформаційні технології та моделювання бізнес-процесів: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. М. Томашевський [та ін.]. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 295 с.

7. Коваль В. В. Моделювання мережної організації корпоративного управління бізнесом: монографія / Коваль В. В., Башинська М. І. – О.: Бровкін О. В., 2010. – 202 с.
8. Криштопа І. І. Стратегічний облік об'єднаного бізнесу: методологія, моделювання, організація: монографія / І. І. Криштопа. – Кривий Ріг: Чернявський Д. О. [вид.], 2016. – 463 с.
9. Курс по бизнес-планированию. – К.: Международная финансовая корпорация, 1997с.
10. Пономаренко В. С. Теорія та практика моделювання бізнес-процесів: монографія / Пономаренко В. С., Мінухін С. В., Знахур С. В. – Х.: ХНЕУ, 2013. – 243 с.
11. Ревуцька Н. В. Формування бізнес-моделі підприємства (за матеріалами підприємств харчової промисловості України): дис... канд. екон. наук: 08.06.01 / Ревуцька Наталія Віталіївна; Київський національний економічний ун-т. – К., 2005. – 259 с.
12. Таньков К. М. Моделювання бізнес-процесів у логістиці: конспект лекцій / Таньков К. М., Бахурець О. В. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2011. – 83 с.
13. Функціональне моделювання процесів бізнес-планування і проектів: навч. посіб. / В. Т. Голубятніков [и др.]; заг. ред. В. Т. Голубятніков. – Л.: ЛРІДУ НАДУ, 2009. – 264 с.

3.3. Методичні рекомендації:

1. Кучеренко С.К. Конспект лекцій з дисципліни «Формування бізнес-моделі підприємства» – додається в НМКД.

2. Кучеренко С.К. Методичні матеріали до практичних занять з дисципліни «Формування бізнес-моделі підприємства» – додається в НМКД.

Студентам також рекомендується для самостійного опрацювання відповідна наукова література та періодичні видання.

3.4. Інформаційні ресурси:

1. Нормативна база (будь-які правові пошукові системи, включно системи, що розташовані на офіційних сайтах в мережі Інтернет відповідних органів).

2. Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. Вернадського – www.biblvornad.org.ua.

3. Менеджмент. Бізнес. – www.management.com.ua.

4. Центр гуманітарних технологій – www.gtmarket.ru.

5. Науково-технічна бібліотека. Читальня on-line.

<http://library.tu.edu.te.ua>

4. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Підсумкова атестація з навчальної дисципліни «Формування бізнес-моделі підприємства» – залік.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Діагностика знань студентів здійснюється з допомогою:

- усних опитувань на практичних заняттях;
- письмових контрольних робіт;
- письмових тестових завдань;
- виконання реферативних завдань.

Критерії успішності

Оцінки «зараховано» (А) заслуговує студент (студентка), який (яка) виявив (виявила) всебічні, системні й глибокі знання навчального матеріалу і вміння вільно виконувати передбачені програмою завдання, ознайомлений (ознайомлена) з основною і додатковою літературою. Зазвичай, оцінка «відмінно» ставиться студентам, які засвоїли основні поняття та принципи сучасної економічної теорії, вільно оперують економічними категоріями та інтерпретують графічні економічні моделі, усвідомлюють зв'язки між основними економічними явищами та процесами, творчо та коректно використовують їх при розв'язанні задач.

Оцінки «зараховано» (В, С) заслуговує студент (студентка), який (яка) виявив (виявила) повне знання навчального матеріалу, успішно виконав (виконала) передбачені програмою завдання, засвоїв (засвоїла) рекомендовану основну літературу. Як правило, оцінка «добре» виставляється студентам, які засвідчили системні знання понять та принципів економічної теорії і здатні до їх самостійного поповнення та оновлення під час подальшої навчальної роботи і професійної діяльності. Одночасно вони допустили певні неточності, пропуски, помилки, які зумовили некоректність окремих результатів та висновків.

Оцінки «зараховано» (D, E) заслуговує студент, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, потрібному для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією, частково впорався з виконанням передбачених програмою завдань, ознайомлений із частиною рекомендованої основної літератури. Зазвичай, оцінка «задовільно» виставляється студентам, які допустили суттєві помилки в усних відповідях та при виконанні завдань контрольних робіт, мали серйозні труднощі у спробах усунути ці помилки самостійно.

Оцінка «незараховано» (FX) виставляється студентові, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив грубі помилки у виконанні передбачених програмою завдань, незнайомий з основною літературою. Як правило, «незадовільна» оцінка виставляється студентам, у яких відсутні знання базових положень сучасної економічної теорії або їх недостатньо для продовження навчання чи початку професійної діяльності.